

Text: Duna Casadesús i Sandra Rierola

Deu fonts del Cabrerès

ANÀLISI DE LES AIGÜES I LA SEVA FLORA (2009)

Anàlisi de les aigües de deu fonts del Cabrerès i la seva flora és un treball de recerca que vam realitzar l'any 2009 a l'Institut Miquel Martí i Pol. Vam optar per fer un treball sobre les aigües, ja que és un tema actual molt relacionat amb el medi ambient i amb els problemes de contaminació que patim a la nostra comarca.

Ens vam centrar en el municipi de l'Esquirol. És un extens municipi d'uns 60km² situat a l'est de la comarca d'Osona que juntament amb Taverdet, Rupit i Pruit, forma el Cabrerès.

A l'Esquirol hi trobem aproximadament unes 70 fonts, n'havíem d'escollir deu dispersades pel municipi, així que, davant del mapa, vam escollir les que més ens cridaven l'atenció. El fet és que cercar les fonts a partir d'aquest mapa era una odissea. Vam començar intentant trobar la font dels Manlleus i la font de la Rotllada, però després de llargues rutes no hi havia manera de trobar-les. No ens va quedar més remei que posar-nos en contacte amb en Joan Costa, veí de l'Esquirol, molt interessat en el tema de les fonts i co-

neixedor de la seva ubicació. Així, de mica en mica, vam aconseguir escollir deu fonts, després de descartar-ne unes quantes per diferents motius.

Arribar a algunes de les fonts, tot i que encara existien, era complicadíssim ja que alguns camins havien desaparegut i d'altres es podien intuir però estaven molt emboscats. A algunes s'hi podia arribar però estaven molt deteriorades o cobertes per vegetació, algunes havien quedat incloses dins de camps de conreu o pastures, i d'altres ja no existien o bé no en rajava aigua.

Aquests factors són els que ens van dur a escollir deu fonts a les que poguéssim accedir amb relativa facilitat, ja que durant un any havíem de recollir-ne quatre mostres d'aigua per analitzar.

Així que vam escollir la font de la Parra, de la Sanallada, de Cabrera, les Fontiques, la Roureda, el Viver, la Bertrana, la Foradada, la Falcia i el Quintà.

D'aquestes deu en vam realitzar una anàlisi d'aigua on contemplàvem els paràmetres que es solen mesurar a

les aigües embotellades, principalment els nitrats però també el pH, la conductivitat, la mineralització i el cabal. Gran part del treball estava basat en les anàlisis obtingudes dels nitrats. Els nitrats són un compost orgànic, l'origen principal del qual és els purins. Els purins són abocats als camps per adobar i quan plou passen a les aigües freàtiques, arribant finalment als rius i fonts. Quan els nitrats que trobem a l'aigua superen un límit establert, més de 50mg/l, l'aigua deixa de ser potable i, per tant, no apta per al consum humà, ja que el consum habitual pot provocar problemes de salut.

De les deu fonts que vam analitzar quatre superaven el límit de nitrats permès. Concretament eren les Fontiques, la Bertrana, el Quintà i la Falcia. Per altra banda les fonts de Cabrera, Foradada, Parra, Senallada, Viver i Roureda tenien un nivell de nitrats inferior i per tant eren potables. A partir d'aquí vam buscar diferents hipòtesis per intentar esbrinar-ne la causa, segons si estaven properes a camps de conreu o a nuclis urbans, segons els materials dels que estava format el sòl i segons l'alçada que es trobaven. En la majoria hi havia relació amb les diferents hipòtesis, però tampoc no és un aspecte rellevant ja que caldrien estudis d'altres tipus per esbrinar-ho.

Finalment, després d'haver completat la part experimental del nostre treball ens van sorgir diversos dubtes sobre si alguna administració realitzava anàlisis sobre les aigües o si es preocupava per l'estat de les fonts. Vam posar-nos en contacte amb l'Ajuntament de l'Esquirol, el qual ens va informar que realitza dues analítiques a l'any de les fonts de Cabrera, la Parra, les Fontiques, la Senallada, l'Auró i la Sala. A més a més, el Grup de Defensa del Ter també analitza unes vuit fonts entre l'Esquirol i Cantoni.

Amb les anàlisis del llibre *Les fonts que tenim* del Grup de Defensa del Ter, vam realitzar una comparació general de l'augment de nitrats a la comarca d'Osona. Del 1996 al 2005 la taca dels nitrats s'havia estès per tota la comarca, arribant al Lluçanès que, fins aleshores, no patia contaminació de les aigües, fet que queda il·lustrat als mapes inferiors. Actualment han seguit realitzant noves anàlisis en les que es veu que la concentració de nitrats ha seguit en augment.

Les fonts que s'analitzen en total són aproximadament unes 15 de 70 que hi ha al nostre municipi.

Ens va sorgir el dubte de si realment érem conscients del patrimoni que re-



presenten les fonts i que aquest s'està perdent.

Fa uns cinquanta anys l'aigua era un bé molt apreciat, era necessari caminar fins a les fonts per recollir-ne l'aigua, era típic anar a passar la tarda a la font de la Parra o a la font de Cabrera amb la família o anar-hi a berenar amb els amics. Actualment el jovent en prou feines les coneixem.

El perquè és difícil d'explicar. S'està perdent el costum d'anar a passejar a la font, de recollir-ne l'aigua... potser pel fet que estan contaminades i ja no se'n pot beure, potser perquè ens hem acostumat a l'aigua embotellada... la qüestió és que això ens du que els camins cada cop estiguin més emboscats i les fonts més difícils de trobar i més deteriorades, o que directament ja no en surti aigua.

Nosaltres vam tenir la sort de poder trobar gent que coneix els racons del municipi com en Joan Costa, però la pregunta que sorgeix és, si no fos per gent com ell que sap ben bé on són les fonts, com les podríem haver trobat?

Pensem que seria bo fer un esforç per recuperar aquesta riquesa del nostre poble, ja que a part de l'important tema de la contaminació, potser el tema que ens va cridar més l'atenció és el mal estat de conservació de les fonts. Moltes estan molt deteriorades i la dificultat de trobar-les encara ho agreuja més. Potser alguns propòsits de cara al futur seria intentar fer un bon mapa amb totes les fonts marcades per tal de que qualsevol persona interessada hi pogués arribar, netejar i posar indicacions als camins i rètols a les fonts indicant l'estat de potabilització. Aquests fets potser propiciarien que la gent hi pogués arribar i, entre tots, poder-les fer més nostres i no deixar que el pas del temps ens les faci oblidar.

